

Горан Симеонов, председател на Асоциацията на разузнавачите от запаса, пред „Труд“:

По-добре да сме гълъб, а не ястреб в НАТО и ЕС

България има разузнаване и не е вярно, че то е кабинетно

Входен текст:

Американският президент Тръмп неотдавна направи заявка за едностранното излизане на САЩ от Договора за ликвидирането на ракетите със среден и малък обseg на действие (ДРСМО), което сериозно обезпокои Европа, а и останалия свят. Последва и тревожно изявление на Русия пред ООН, че се готви за война. Какви са опасностите за света и за България – за това разговаряме с разузнавача Горан Симеонов.

Интервю на Мариела Балева

- Г-н Симеонов, неотдавна светът бе изненадан от изявление на Руската федерация, направено от трибуната на ООН - „Русия се готви за война“. Какво наложи подобен руски анонс? И не е ли всичко това част от играта между големите сили за надцакване?

- Не смятам, че става въпрос за надцакване, или пиар демонстрации на сила. Според мен ставаме свидетели на пълен отказ на двете основни ядрени сили, САЩ и Руската федерация, от досегашните договори, регламентиращи контрола и равновесието в ядрената сфера. Както вече стана известно, инициативата е на САЩ, безусловно най-силната и богата държава в света, която, както твърди президентът Тръмп - Америка може да си позволи такава ядрена надпревара.

- Заявката на Тръмп за едностранното излизане на САЩ от Договора за ликвидирането на ракетите със среден и малък обseg на действие (ДРСМО) сериозно обезпокои Европа, а и останалия свят. Защо?

- Най-напред ще отбележа, че същността на този договор е забрана на производството и разполагането на ракетите със среден обseg (от 100 до 5500 км) и малък обseg (от 500 до 1000 км) на действие. Този договор, подписан през 1987 г. , с ликвидирането на посочените ракети тогава свали напрежението и опасността от ядрен сблъсък в Европа. Затова сегашното едностранно излизане на САЩ от този договор предизвиква много сериозни опасения, най-вече в Германия, където започна да се говори за възобновяване на движението за ядрено разоръжаване. В останалите страни членки на НАТО също расте напрежението, което накара

генералният секретар на алианса Столтенберг, наред с официалната подкрепа, да се застрахова, че „НАТО не желае нова ядрена надпревара и нова Студена война”.

- И двете страни – САЩ и Русия, се обвиняват за извършени нарушения по този договор за ракетите със среден обseg. Какви са те?

- Когато страните не желаят да разговарят и да се договарят по дадена проблематика, причини и обвинения винаги се намират. По-специално за този договор Русия е обвинявана, че е създала и разположила наземна крилата ракета с радиус над 500 км, докато руснаците твърдят, че тя е с радиус 480 км., т.е. нарушение няма. Русия обвинява САЩ, че с изграждането на противоракетния щит в Румъния и Полша пусковите установки могат да изстрелват както противоракети, така и крилати нападателни ракети. Русия се оплаква и от наличието на голям брой безпилотници с радиус на действие до 1100 км, способни да носят ядрен заряд.

- Тогава за какво иде реч, големият въпрос какъв е?

- Големият въпрос всъщност е в подхода - докато Русия предлага обсъждане на проблемите, американската администрация въобще отказва разговори. Ако няма желание, причини се търсят и намират, даже да са „фалшиви”. Вече ставаме свидетели, а по-точно потърпевши, на непрекъснат поток от т.нар. „фейк нюз”, който ни залива от всички страни. Явно, стана нормално и модерно да се пускат в публичното пространство обвинения, за които няма, а се оказва, че не е и необходимо, никакви доказателства.

- Като случая „Скрипал” например – там досега не е ясно намериха ли се някакви убедителни доказателства.

- Да, и освен случая „Скрипал”, минем и към непрекъснатите обвинения за „руска намеса” в Украйна и Донбас, дори и в американските избори. Налице е непрекъснато нагнетяване на напрежението в международния информационен обмен, което в крайна сметка доведе до ожесточаващата се с всеки изминал ден т.нар. „хибридна война”. Русия вече е обвинявана и за Брекзит, и за Испания, и за намеса при нас на Балканите – в Черна гора и в Македония. Въпреки, че намесата на НАТО, на фрау Меркел и на редица представители на ЕС преди референдума в Македония бяха нагледно доказателство за „двойните стандарти” в политиката. Не бива да има никакво съмнение, че новата Студена война е вече в ход и ние щем-нешем сме участници в нея.

- Какви според вас са конкретните цели на американската администрация с такава агресивна политика във въоръжаването на настоящия етап?

- Този въпрос е изключително актуален, защото той всъщност определя сегашната ситуация в света. На прага сме пред нова ядрена надпревара, пред въвеждането на въоръжение, най-общо казано на нови ядрени системи. Двете ядрени сили в момента говорят на различни езици, противоречията между тях се изострят, а сегашната американска администрация ще продължи усиленото изграждане на „защитния вал” в Източна Европа - от Балтийско до Черно море, развивайки го към Балканите, и, което е най-същественото, въвеждайки ядрени въоръжения, ограничавани досега от някои договори. Русия отговори чрез своя президент, че „всяка страна, която разположи на своята територия ядрено оръжие, трябва да очаква, в случай на конфликт, ответен ядрен удар от Руската федерация”.

- Но проблемите на американската администрация не се ли оказват по-сложни - освен Русия, в света вече се появяват нови глобални играчи?

- Именно. И те се появиха в резултат на срива на неолибералния глобализационен модел и новия световен ред. Без съмнение, на първо място това е Китай, който постепенно, но неотклонно разширява своя военен потенциал. Очаква се в най-близко време той да бъде сериозна заплаха за американската хегемония в азиатската територия на Тихия океан. Причината според някои източници е, че Китай вече е създал много сериозен ракетен арсенал със среден обseg, представляващ заплаха за американските съюзници (Япония и Южна Корея) и за американските бази в региона. Затова редица наблюдатели смятат, че една от причините за излизането на САЩ от ДРСМО е именно китайският ракетен потенциал със среден обseg на действие, който не е, а и засега не се предвижда да бъде включен в някакви договорености. Твърде недостатъчен аргумент, според мен, като се има предвид превъзходящия стратегически ядрен потенциал на САЩ, достигащ безпрепятствено до цялата територия на Китай.

- Да въвлечаш света във военна надпревара не означава ли, освен демонстрация на сила, и амбиции да държиш другите в страх и подчинение?

- По-правилно е да се ориентираме към практическите елементи в действията на сегашната американска администрация. Президентът Тръмп много ясно и съвсем прагматично заяви „Америка на първо място!”. Според мен това означава, че САЩ трябва да са отново на първо място и в настъпващия многополюсен свят, стремейки се с всички сили и средства да

останат хегемона, налагащ, чрез своята сила и могъщество разбирането си за света.

- Сигурно имате предвид откровеното изнудване на Европа от страна на САЩ да закупват американско оръжие и американски шистов газ.

- Казано в стила на Тръмп – купуваш американско оръжие и американски шистов газ и си наш приятел. Защото в крайна сметка г-н Доналд Тръмп е представител и избраник на американския индустриален капитал, заинтересован да върне водещите си позиции в американския икономически живот за сметка на досегашната доминация на финансовия капитал. Категоричен е изводът, че зад г-н Тръмп изцяло стои американският военно-промишлен комплекс и той със своята администрация ще направи всичко възможно, за да го осигури с нови многомилиардни поръчки. И в най-скоро време това ще го усетят както Русия и Китай, обявени в новата ядрена стратегия за най-големите врагове на САЩ, така и съюзниците от НАТО, които междуременно вкараха допълнително 41 милиарда долара през последните две години.

- Какъв може да бъде отговорът на Русия като ядрена суперсила по въпроса с въоръжаването, какво да очакваме?

- С всеки изминал ден става ясно, че досегашната договорна система за ядрената безопасност си отива и ядрената надпревара започва с нова сила. При последното посещение на Джон Болтън в Москва и двете страни са изложили своите позиции и по ядрената проблематика, единствено за да демонстрират различията си. Докато САЩ, очевидно ще продължат надпреварата, разчитайки на своята финансова и икономическа мощ, и стремейки се да възстановят военното си преимущество над Русия. А руската страна, както винаги досега е подчертавала, ще бъде принудена да отговори адекватно. За разлика от СССР обаче, сега Русия няма да прави това с цената на непосилни икономически и финансови разходи. Тоест, тя няма да позволи да бъде изтощавана както преди. Каквото и да означава това.

- Има ли изход?

- Според повечето експерти като евентуален благоприятен изход от сегашната ситуация би могло да се смята перспективата за възможно възобновяване на диалог за стратегическа стабилност в търсене на нови инструменти за разбирателство. Може би частичен отговор на тези въпроси ще даде очакваната на 11 ноември среща между двамата големи Тръмп и Путин, а може би „надеждата умира последна”!

- В сегашната обстановка голяма е ролята на разузнаването. От години у нас се говори, че то е разграден двор, че едва ли не нямаме разузнаване. Вие сте професионалист, кажете каква е истината?

- Може би професионалистите все пак знаят повече от лаиците. В обществото незаслужено битува схващането, че нямаме разузнаване, че то е кабинетно и т.н. А истината е, че разузнаване има, че то осигурява с необходимата информация своите потребители, а от там нататък, т.е. вече извън разузнаването, се взимат необходимите решения за конкретни действия на изпълнителната власт.

- Вярно е, че ние лаиците знаем по-малко, но моля ви да защитите и обосновате тезата си.

- С приетите преди три години закони за отделните служби бяха законово регламентирани основните принципи и бе стабилизирана тяхната дейност. Постепенно бяха преодолени негативните последици от дейността на т.нар. Комисия по досиетата и разузнавателните служби, като един от основните инструменти на външната политика, възстановиха ролята си на сериозни източници на специфична информация за държавното ръководство. Поспециално и най-беглият поглед върху публичния отчет на външнополитическото разузнаване показва постоянен растеж в информационната дейност през последните години, което явно е резултат на активна разузнавателна дейност в района на Балканите, Близкия изток и т.н.

- А къде сме ние сред големите и какви опасности има за България?

- Светът се оформя като многополюсен. И наред с досегашните проблеми той се сблъсква и с набиращата скорост ядрена надпревара между суперсилите. Като държава членка на НАТО, България е задължена да се съобразява с приетите политически решения и военни ангажименти на Алианса, вкл. и с такива, които водят до ограничаване на суверенитета ѝ при вземане на решения. Казано просто и ясно, в очертаващата се военна конфронтация ние сме съюзници с едната от суперсилите – САЩ, и при евентуален конфликт сме противници на Руската федерация, затова можем да очакваме неин ответен удар.

- И всичко е в ръцете на държавната власт.

- В тази реална обстановка държавното ни ръководство трябва да има готовността да взема високоотговорни решения, свързани с националната сигурност на страната. Съвършено очевидно е, че при взимането на тези решения е задължително освен единството на държавните институции, на политическите партии и обществените организации, но и на нацията като цяло. Всеки български гражданин може да си отговори на въпроса дали съществува сега такава единство. Според мен такава „единение“, както

сега стана модерно да се казва, едва ли може да се постигне само чрез обръщане към миналото и чрез всеобща национална прошка. Смятам, че това може да се реализира с приемането на Национална доктрина, изцяло обърната напред, включваща достатъчно силно мотивиращ младите българи идеал, „европейската идея“ вече изчерпа своя потенциал...

- Адекватна ли е външната ни политика, каква трябва да бъде тя?

- В най-близък план българската външна политика трябва да ситуира България сред „гълъбите“, а не сред „ястребите“ в НАТО и ЕС, като използва най-активно своите възможности и търси съюзници за реализирането на политика на снижаване нивото на конфронтация с Руската федерация, на политика, насочена към ядрено разоръжаване и умиротворяване на Европа. Единствено при тези условия може да бъде гарантирана сигурността и бъдещето на България.

Нашият гост:

Горан Симеонов е роден в София през 1946 г. Завършил е Английската гимназия и външна търговия във ВИИ „Карл Маркс“. Дълги години е на дипломатическа работа в чужбина – културен аташе в Лондон и политически съветник в Анкара. Бил е резидент и ръководител на турското направление в българската разузнавателна служба. Трети мандат е председател на Асоциацията на разузнавачите от запаса.